

pplk. Soňa Svobodová

- *Jaká je v Evropské unii úroveň vnitřní bezpečnosti v porovnání s jinými regiony světa?*

Z mého, dnes již laického pohledu, je úroveň vnitřní bezpečnosti EU dobře nastavena. Mimo oficiální činnosti oficiálních institucí EU je bezpečnost zajišťována také různými projekty a dalšími mechanismy. Cizí není expertům ani metoda přímé spolupráce mezi zeměmi: například aktivity V4, či mezinárodní policejní spolupráce, takže někdy není ani potřebné řešit dílčí dožadání v rámci šetření v konkrétní zemi například cestou Europolu, ale kontaktují se policejní přidělenci. Cestou policejních přidělců se řeší také možné bezpečnostní hrozby nebo další záležitosti. Bezpečnostní pracoviště spolupracují mezi sebou navzájem, existují různé workshopy, konference, setkávání v rámci bezpečnostních a také preventivních aktivit, jako jsou například CEPOL, MEPA, RAN POL a spousta dalších. Osobně jsem se účastnila řady konferencí, které byly zaměřeny na prevenci kriminality v různých oblastech a dále implementaci community policing, včetně prezentace skutečně mimořádných projektů. Byla jsem rovněž na konferenci s tématem ruskojazyčného organizovaného zločinu v zemích EU a na konferencích zaměřených na prevenci radikalizace, extrémismu a terorismu v EU. Shrnu-li všechny zahraniční akce, jichž jsem byla účastna, byly skvěle organizovány a obsahově byly velmi přínosné. Sama jsem osobně aplikovala několik příkladů dobré praxe do české policejní práce.

Mohu se opírat pouze o svoje osobní zkušenosti s bezpečnostními tématy a systémem spolupráce mezi evropskými zeměmi (nejedná se pouze o členské země EU), v řadě případů se například preventivní konference a vzdělávání rozšířilo i do zemí mimo EU např. na Ukrajinu a řadu dalších. Bezpečná Evropa není fráze, součástí výše zmíněných akcí v rámci jednotlivých témat bývají účastní experti i z akademické půdy a v neposlední řadě se široké řady akcí účastní též zástupci NNO. Ještě zmíním spolupráci policejních škol. Lektoři policejních škol spolupracují desítky let.

Významným nástrojem pro těsnou a kvalitní mezinárodní spolupráci policíí by měl být povinný anglický jazyk na policejních školách. Nemám na mysli kurzy pro úzkou skupinu policistů, mám na mysli kvalitní výuku při základní odborné přípravě. Jazyk by měl být vyučován tak, aby policisté hned při startu policejní kariéry netrpěli jazykovou bariérou. Ta bývá někdy využívána jako nástroj selekce, který expert se konkrétní akce v zahraničí zúčastní a který ne. Ve vyšších patrech managementu někdy cestovali funkcionáři, kteří si mohli dovolit nechat se uvolňovat na jazykovou výuku, nebo si obhájili účast tlumočnicka. Zpětná vazba a dobrá praxe však často nebyla vůbec předána do přímého výkonu služby, tedy určeným expertům a pracovištím.

- *Je v zájmu České republiky posílit ochranu vnější schengenské hranice proti nelegálním činnostem (například nelegální migraci, terorismu či pašování zboží) nebo stačí pro určité situace obnovit ochranu českých hranic?*

Mohu pouze vyjádřit svůj osobní názor podpořený takřka 17 lety služebního poměru včetně zahraniční mise v Srbsku (ochrana hranic před nelegální migrací).

Domnívám se, že systém funguje jen v případě dodržované důslednosti a spolupráce všech partnerů. Co tím mám na mysli? Namátkové aktivity nepřinášejí kýžený výsledek. Bylo jasné vidět, že přínosné bylo působení pravidel fungujících jednotně ve všech zemích vnější schengenské hranice. Na tuto systémovou a jednotnou kontrolu vnější hranice Schengenu musí navazovat azylová a migrační politika, též se shodnými postupy. Migrační krize z roku 2014 ukázala v celé šíři nejednotnost zemí EU, kdy jedna země migranty zvala a druhá je vracela. Vzniklý chaos způsobil nejen nepřehlednou situaci pro odborníky i laiky, ale především došlo patrně k řadě nevratných rozhodnutí. Nemohu však některé kroky hodnotit (bez potřebných dat a informací). Jako občanka země EU jsem otevření vnitřních hranic za účelem volného pohybu osob, zboží a služeb vítala, zároveň jsem věřila a věřím v touhu Evropanů po bezpečné Evropě. Jeden z rizikových faktorů může být již zmíněná nejednotnost přístupů k oblasti azylové a migrační politiky členských zemí a dále přílišná byrokratizace procesů souvisejících se správním řízením.

- *Jak by se posílení / obnovení ochrany mělo projevit v praxi? (například: podporou národních pohraničních složek, rozšiřováním unfirmovaného sboru FRONTEXu, nákupem techniky pro tuto agenturu, nebo změnou jejího fungování?)*

V České policii vyvolalo patrně nemalé pochybnosti „zeštíhlení“ či tzv. reorganizace cizinecké policie k 1. lednu 2011: zrušeno bylo 682 a převedeno 696 tabulkových míst.

Agendu azylové a migrační stránky převzali úředníci vnitra a celá činnost se roztříštila do tří subjektů, kde můžeme jen spekulovat, jak spolu komunikovaly a také analyzovaly data.

Vznikla republiková „cizinecká policie“ k tomu krajské pobočky podléhající finančně i organizačně krajským policejním ředitelům a třetím subjektem byl právě úřad na vnitru se svými pobočkami. Stovky expertů byly rozprášeny na běžná obvodní oddělení a další pracoviště policie s tím, že jim byla změněna náplň služební činnosti včetně odejmutí oprávnění práce v speciálních informačních systémech, což bylo logické. Nepatřili již mezi experty cizinecké problematiky.

Roztříštěný systém několika cizineckých policií a doplněný o subjekt čistě úřednický jsem tenkrát vnímala jako nešťastný. Původně byla součástí cizinecké policie i pohraniční policie, ta byla zrušena v rámci jedné z reforem ještě dříve (2007), než došlo k rozštěpení jednotného systému.

Znovu opakuji, že nejsem v této oblasti expertka, dotaz by měl být určitě směřován na déle sloužícího policistu nebo veterána, který byl těmito změnám osobně účasten přímo v řadách služby cizinecké policie. Určitě je na místě zvážit provedení analýzy výše uvedeného fungování systému v ČR a porovnat s předchozím, následně vyhodnotit koordinaci informací a činnosti uvnitř ČR a též fungování v rámci Frontexu.

- *Pro období 2021 - 2027 navrhuje Evropská komise zmnohonásobit rozpočet FRONTEXu s cílem vybudovat sbor o síle 10.000 příslušníků. Má česká vláda tento návrh podpořit, nebo má usilovat o zachování FRONTEXu v dnešní podobě (několik stovek stálých zaměstnanců plus cca 1.500 národních policistů “v záloze” pro případ krize)?*

Necítím se být pro výše uvedený dotaz odborníkem. Jen je na místě zvážit, zda vytvoření dalšího úřadu přinese více dohledu na hranici, nebo jen novou budovu plnou úředníků Frontexu. Jako bývalá policistka jsem se v praxi setkala s tím, že zbytnělé úřady vytvářely ještě zbytnější byrokracii. V případě, že by se dále udržel stávající počet úředníků Frontexu na Vámi uváděných několika stovkách se „záložáky“ z jednotlivých zemí, viděla bych jako opravdu významné znovuzařazení jazykové výbavy do základní odborné přípravy policistů s odbornou slovní zásobou pro práci policisty v zahraničí (včetně povinné zkoušky Ministerstva vnitra II).

Z vlastní zkušenosti vím, že je o tyto mise mezi policisty mimořádný zájem, policisté zde vzorně reprezentují ČR. Obrovským přínosem je policistovo rozšiřování obzorů, získávání dalších zkušeností a posilování a rozvíjení jeho postoje k mezinárodnímu dění. Sama jsem osobně na misi byla a dala mi víc než jen přehled v rámci mezinárodní bezpečnostní situace. Mohla jsem zde posoudit a porovnat preventivní nástroje jednotlivých zemí, způsoby využití právních nástrojů (například donucovací prostředky, poučení osoby...), porovnávala jsem výstrojní součástky a podobně.

Policista se zahraniční zkušeností se vrací na svoje pracoviště obohacený, nevyhořelý (tedy neupadá do rutiny), jeho pohled na bezpečnost má mezinárodní přesah, naučí se sbírat zkušenosti z jiných policejních sborů a nedůležitá není ani finanční stránka věci. Moje zahraniční mise spočívala v tom, že jsem se podílela na ochraně hranic EU. Sloužila jsem v blízkosti hranice mezi Bulharskem a Srbskem. Členové našeho policejního kontingentu střežili hranici v kombinovaných hlídkách před nelegálním vstupem migrantů a plnili úkoly související s tímto typem obchodu s lidmi.

- *Znáte příklady úspěšného zapojení českých policejních složek při ochraně schengenských hranic?*

Kontingenty vypravované z ČR v rámci ochrany vnějších schengenských hranic jsou velmi úspěšné. Tuto oblast spravuje pracoviště Policejního prezidia ČR pro mezinárodní spolupráci a bezpochyby mají přesný výčet všech realizovaných misí a činností včetně statistických dat.

Dobré jméno šíří také specialisté z řad policistů cizinecké policie při posilování vnější schengenské hranice v rámci spolupráce na velkých mezinárodních letištích. Máme skvělé zasílání policejními přidělenci v řadě zemí, mise v rámci spolupráce na hranicích – Řecko, Srbsko, Makedonie... A takhle bych mohla pokračovat včetně posilování letní sezóny našimi policisty v Chorvatsku...

Česká republika je i vzorným hostitelem, v rámci setkávání mezi zeměmi EU. Naše výhodná poloha tomu napomáhá, jsme totiž ve středu Evropy a máme cenově dostupná ubytovací zařízení. I díky naší české pohostinnosti k nám mají všichni evropští sousedé „blízko“.